

Mottitalkoot 11.9.2008
Lisää hyvinvointia metsistä
nyt ja tulevaisuudessa

Metsäverojärjestelmä, keppiä vai porkkanaa?

Jussi Leppänen

Metsäntutkimuslaitos

Jokiniemenkuja 1 (PL 18, 01301 Vantaa)

Puh. 010 2112240, jussi.leppanen@metla.fi

METLA

Aasi, keppi ja porkkana -vertauskuva

- Keppi toimii vain, jos:
  - aasi välittää kivusta **ja**
  - aasia pystyy ohjaamaan lyömällä **ja**
  - aasi ei pysty karkaamaan tai väistämään haluttua tehtävää
- Porkkana toimii vain, jos:
  - aasi on tarpeeksi nälkäinen **ja**
  - porkkana on tarpeeksi maukas **ja**
  - aasille ajateltu tehtävä ei ole ylimitoitettu

Puumarkkinoiden porkkanat ja -kepit

- Puun hinta = porkkana
  - Pystytuuston pääoman korko = keppi
  - Investointien pääoman tuotto = porkkana
  - Olettaen, että verotus pyritään pitämään neutraalina
  - Tarvitaanko verotukseen erillisiä porkkanoita ja keppejä?
- } Kannattavuus
- Metsään kohdistuva verotus ei kuitenkaan ole neutraalia, ja on myös muitakin perusteita käyttää verotusta porkkanana ja keppinä
    - epätäydelliset markkinat
    - tulonjakoon vaikuttaminen
    - talouden vakauttaminen

Verokepin ja -porkkanan määritelmät

Verokeppi

- Metsänomistajan likviditeetti tai kannattavuus ajetaan metsään kohdistuvalla verotuksella siinä määrin kireälle, että verotuksen hoitamiseen joudutaan realisoimaan puuvarantoja
- Esimerkkejä:
  - pinta-alaverotus (sisälsi myös porkkanoita)
  - varallisuusverotus
  - perintö- ja lahjaverotus (sisältää myös porkkanoita)
  - (kiinteistöverotus)
- Huomioita:
  - verokepeillä ei ole haettu tähän asti tulonjakoa teollisuuden hyväksi, vaan pikemminkin kansalaisten välistä tulonjako- ja omaisuudenjakopolitiikkaa, mikä on ollut metsätalouden kannattavuuden kannalta haitallista
  - metsänparannuslaki 1960-luvun lopulla johtui myös siitä, että metsätaloudessa pääomalle ei jäänyt tuottoa verojen jälkeen: ei ollut investointikannustimia!
  - markkinoiden vakauttamispolitiikka ei onnistu verokepeillä

Verokeppi -jatkoa

- Sivuvaikutuksia:
  - metsätalous saattaa muuttua kannattamattomaksi ja metsälöt pirstoutua, jos tilalla ei enää ole myytävää puuta tai puun kysyntä ei vedä: pahin esimerkki tästä on 1970-luvulta!
    - verokeppien tulonjakoteho heikkenee, mitä enemmän on pieniä ja monen henkilön omistamia tiloja
    - verotuksen tila- ja metsikkökohtainen kohdistaminen on erittäin ongelmallista, eikä ole neutraalia markkinatalouden kannalta
  - omistajanvaihdoksia pitkitetään niin pitkään kuin mahdollista, jolloin metsänomistajien keski-ikä nousee voimakkaasti (tätä tarkastellaan myöhemmin perintö- ja lahjaverotuksen yhteydessä)
- Pääoma- ja työmarkkinat vievät keppien tehoa
  - metsäverotus kohdistuu myös metsänomistajan muuhun talouteen
  - epätäydellisten pääomamarkkinoiden aikaan verokeppien vaikutukset – toivotut ja ei-toivotut – olivat voimakkaampia kuin nykyään, kun lainaa on helpompi saada ja varoja sijoittaa; metsänomistajan tulot monista lähteistä toimivat vastaavasti

Määräaikainen veroporkkana

- Määräaikainen veromuutos, jonka aikana myydystä puusta saadaan pidemmällä aikavälillä taloudellista hyötyä
- Voidaan tehdä myös markkinoiden vakauttamispolitiikkaa
- Esimerkkejä:
  - metsäverotuksen siirtymäkausi 1993-2005 (huom! siirtymäkaudella oli oikeudenmukaisuusperusteet kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi)
  - hallituksen esittämä puun myyntitulojen verohuojennus 1.4.2008-31.12.2010 (käsitellään tässä esityksessä myöhempänä)
- Sivuvaikutuksia:
  - verotukseen liitetään muutosodotuksia, jotka vaikuttavat markkinoihin
  - lisäksi puuntarjonta kasvaa vain tilapäisesti, jollei kyse ole uuden markkinan luomisesta tai markkinan elvyttämisestä/vakauttamisesta
  - pitkällä aikavälillä lyhytaikaisen veroporkkanan puuntarjontavaikutukset voivat olla negatiivisia
  - määräaikaiset veroporkkanat ovat hankalia ajoittaa ja mitoittaa oikein suhdanteisiin
- Pysyvä veroporkkana liittyy verotuksen rakenteeseen, esim. marginaaliveroasteen suuruus, perintö- ja lahjaverohuojennus

Veroporkkanat ja kepit käytännön toimissa

23.7.2008 hallitus päätti kriisipaketista

- Yksityismetsien puun myyntitulojen verotus alennetaan 1.4.2008-31.12.2009 tasolle, joka on 50 % tavanomaisesta
- 1.1.2010-31.12.2010 taso on 75% tavanomaisesta
- Huojennus ei koske 31.3.2008 mennessä ostettuja, mutta tuolloin vielä hakkaamattomia leimikoita (ehkä 15 miljoonaa m³)
- Tavoite vakauttaa markkinoita, "ostettiin" aikaa, jotta:
  - Venäjän WTO-jäsenyys etenee, puutullit alenevat
  - kriittisin osa metsäteollisuuden tuotantoyksiköistä pysyy kannattavuusrajan yläpuolella, kunnes tuonti saadaan taas pyörimään
  - lisäpuuntarjonnalla saadaan metsäteollisuus pahimman taantumun yli, kunnes noususuhdanne nostaa taas vientihintoja

**Instrumentti oli oikea, mutta:
kriisipaketilla ostettiin vain aikaa!**

Halutaanko sinä aikana ryhtyä muihin uudistuksiin puuntarjonnan parantamiseksi?

- Metsätalouden kannattavuuteen voisi panostaa tosissaankin, lyhyen aikavälin verotoimet voivat muuten aiheuttaa pitkällä aikavälillä negatiivisia vaikutuksia
- Verotoimet priorisoitava ja tehtävä vaikuttavuus- ja kustannusanalyysit:
  - 23.7. myyntiverotuksen kriisipaketilla olisi ”ostettu” metsätilallisten sukupolvenvaihdokset 10-20 vuodeksi: koska sukupolvenvaihdoksia on runsaasti ”rästissä”, spv-huojennus olisi saattanut riittää
  - ensiharvennusten verovapaus oli samaa kustannussuuruusluokkaa oleva ratkaisu kuin sukupolvenvaihdoshuojennus olisi ollut, mutta ensiharvennusunstrumentin vaikuttavuus voidaan arvioida huomattavasti heikommaksi kuin sukupolvenvaihdosten
- Ei siis enää:
  - epäonnistuneita esityksiä metsätilojen (ja maatilamatkailutilojen) sukupolvenvaihdoksista, metsävähennyksen laajennus ei toimi tässä!
  - ensiharvennusverovapauden kaltaisia, jo pinta-alaverotuksen aikaan toimimattomiksi todettuja liikaa hallintokustannuksia vaativia ja lisäksi tulkinnanvaraisia instrumentteja

Paras vaihtoehto pysyväksi veroporkkana- keppi -yhdistelmäksi:

- Metsätilojen sukupolvenvaihdoksen verohuojennus
- Kaikkiin 1-4 tekijöihin vaikuttava: huojennus (PerVL 55§) eli porkkana seuraavilla ehdoilla eli kepeillä:
  - jatkajan oltava työkäinen väh. seur. 10 vuotta (18-55 -vuotias)
  - jatkajalla oltava metsäalan koulutus (jos epäselvyyttä, vaadittava metsätalousyrittäjän näyttötutkinto)
  - metsätilan oltava yli 30/45/60 ha suuruinen pinta-alaltaan, lisäksi olisi tilan jälleenluovutuksen kieltävä 5 vuoden sääntö omistajanvaihdoksesta
  - jatkajan hakeuduttava MYEL-vakuutetuksi, MYEL-vakuutuksesta pääsisi kuitenkin eroon vain omistajan eläköitymisen tai tilan luovutuksen yhteydessä
  - huojennuksen olisi koskettava myös tilan vakituista asuinrakennusta ja maatilamatkailurakennuksia tontteineen

Kiitos!

